EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 10.2.2020
COM(2020) 38 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o provádění Evropského energetického programu pro hospodářské oživení a o využívání Evropského fondu pro energetickou účinnost

{SWD(2020) 12 final}

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o provádění Evropského energetického programu pro hospodářské oživení a o využívání Evropského fondu pro energetickou účinnost

Páteří energetické unie je odolná infrastruktura. V roce 2018 byly zprovozněny důležité propojovací projekty a byla významně posílena regionální spolupráce.

V této souvislosti sehrál klíčovou úlohu Evropský energetický program pro hospodářské oživení (EEPR), který zajišťoval finanční podporu významným infrastrukturám společného zájmu, aby se mohly integrovat trhy s elektřinou a plynem a posílila se bezpečnost dodávek.

I. POKROK V PROVÁDĚNÍ PROGRAMU

Energetická infrastruktura a inovace jsou ústředními prvky EEPR a jsou stále stejně důležité jako v roce 2009, kdy byl program zřízen.

Tato zpráva mapuje u každé části programu pokrok, jehož se dosáhlo při realizaci projektů a při využívání Evropského fondu pro energetickou účinnost. Navazuje na zprávu přijatou v roce 2018[1] a zabývá se realizací projektů a prováděním plateb v období od 31. srpna 2016 do 31. prosince 2018.

II. REALIZACE PROJEKTŮ CELKOVĚ

Do konce prosince 2018 bylo dokončeno 43 projektů z 59 (+ 6 oproti roku 2017) a příjemcům byly vyplaceny prostředky v celkové výši 2 514 424 758 EUR (po odečtení inkasních příkazů v hodnotě 196 099 270,83 EUR (viz příloha).

Situace u plynárenské a elektrizační infrastruktury je následující: většina projektů je dokončena a dva ještě probíhají.

Výrazného pokroku dosáhli iniciátoři projektů, které integrují větrnou energii vyráběnou na moři do elektrizační soustavy. Na druhé straně u posledního zbývajícího projektu zachycování a ukládání CO_2 přistoupili iniciátoři k zastavení finanční podpory.

Komise se rozhodla ve finanční podpoře investorů pokračovat, jestliže bude i nadále zřejmé, že je možné konečné rozhodnutí o investici a že projekt má stále značný význam pro společnost.

1. PLYNÁRENSKÁ A ELEKTRIZAČNÍ INFRASTRUKTURA

Podprogram EEPR pro infrastrukturu podpořil 44 projektů ve třech hlavních oblastech činnosti (propojování plynárenských soustav, zpětný tok plynu a elektřina).

[1] Zpráva za rok 2017 přijatá dne 5. března 2018, COM(2018) 86 final.

Přislíbeny na ně byly prostředky v celkové výši 2 267 574 462 EUR, přičemž do 31. prosince 2018 z nich byla příjemcům vyplacena částka 1 669 370 233 EUR. Platby jsou podmíněny tím, že se příjemce k realizaci projektu pevně zaváže prostřednictvím konečného rozhodnutí o investici.

1.1 Dosavadní pokrok

K dnešnímu dni bylo dokončeno 38 ze 44 infrastrukturních projektů (+ 3 oproti roku 2017), čtyři projekty byly ukončeny a dva stále probíhají.

V odvětví elektřiny bylo dokončeno všech dvanáct projektů (+ 2 oproti roku 2017).

Pokud jde o propojování plynárenských soustav, bylo dokončeno 13 z 18 projektů (+ 1 oproti roku 2017), dva projekty pokračují podle nového harmonogramu a tři byly ukončeny.

Co se týče zpětného toku a propojovacích projektů ve střední a východní Evropě, třináct projektů bylo dokončeno a jeden projekt v Rumunsku byl v září 2014 Komisí ukončen.

Od poslední zprávy o provádění EEPR je patrný zejména tento pokrok:

- Propojení mezi Bulharskem a Řeckem (IGB) představuje klíčovou cestu pro přepravu plynu z transjadranského plynovodu a řeckého zkapalněného zemního plynu na sever a je důležitým projektem pro diverzifikaci dodávek plynu v jihovýchodní Evropě. Jedná se o projekt společného zájmu (PSZ 6.8.1) a o prioritní projekt v rámci energetického propojení střední a jihovýchodní Evropy (CESEC). Komise tomuto projektu od počátku poskytuje politickou a finanční podporu. Projekt získal 45 milionů EUR z Evropského energetického programu pro hospodářské oživení a 39 milionů EUR z Evropského fondu pro regionální rozvoj. V roce 2018 vykázal další pokrok. Na ministerském zasedání CESEC, které se konalo v červnu v Sofii, podepsaly Bulgarian Energy Holding a Evropská investiční banka memorandum o porozumění týkající se úvěru na projekt. Projekt získal výjimku z předpisů EU upravujících oblast energetiky (Komise jej v červenci 2018 mimo jiné částečně vyňala z pravidel pro přístup třetích stran). Komise také schválila státní podporu z veřejných prostředků a přístup k bulharským strukturálním fondům. Realizace projektu zdárně pokračuje, všechny postupy zadávání zakázek byly dokončeny a na konci května 2019 byla zahájena výstavba.

- V Kyperské republice připravuje ministerstvo energetiky, obchodu, průmyslu a cestovního ruchu v současné době vybudování terminálu pro příjem zemního plynu, který pomůže diverzifikovat kyperský energetický mix, přispěje k ukončení energetické izolace ostrova a usnadní zapojení nezávislých producentů elektřiny z plynu do hospodářské soutěže. Očekává se, že zemní plyn vstoupí na kyperský trh do roku 2021.

Aktuálně se předpokládá, že první z probíhajících projektů bude dokončen do konce roku 2021 a druhý do konce roku 2022.

2. PROJEKTY VĚTRNÉ ENERGIE NA MOŘI

2.1 DOSAVADNÍ POKROK

Podprogram pro větrnou energii na moři sestával z devíti projektů, které získaly podporu ve výši 565 milionů EUR rozdělenou do dvou hlavních druhů činnosti, a sice:

— rozsáhlého testování, výroby a využívání inovativních turbín a základových konstrukcí na moři (šest projektů),
— rozvoje modulových řešení pro integraci velkého množství přenášené větrné energie do elektrizační soustavy (tři projekty).

Čtyři z těchto devíti projektů byly dokončeny a dva byly předčasně ukončeny. Na projekty bylo vyplaceno 341 639 214 EUR (po odečtení inkasních příkazů). Zbývající tři projekty dosud probíhají.

2.2 DOSAVADNÍ POKROK PODLE ODVĚTVÍ

2.2.1 Pokrok, pokud jde o inovativní turbíny a konstrukce na moři

Co se týče větrného parku u Aberdeenu (Aberdeen Offshore Wind Farm), začalo 1. července 2018 ve větrném parku Aberdeen Bay společnosti Vattenfall fungovat jedenáct větrných turbín s největší kapacitou na světě. V září 2018 bylo oficiálně otevřeno středisko European Offshore Wind Deployment Centre (Aberdeen Offshore Wind Farm). Poslední zpráva o projektu a závěrečná platba jsou očekávány ve třetím čtvrtletí roku 2019.

2.2.2 Pokrok, pokud jde o integraci větrné energie do elektrizační soustavy

Realizace zbývajících dvou projektů, Kriegers Flak a COBRAcable, celkově postupovala podle očekávání. V případě projektu Kriegers Flak bylo zahájení konečného komerčního provozu naplánováno na konec září 2019. Navzdory zpožděním a dalším problémům, které se během projektu objevily, začali příjemci v druhé polovině července 2019 plánovat uvedení do provozu.

Pokud jde o projekt COBRAcable, je dokončena instalace měníren v Nizozemsku a Dánsku, ale došlo ke zpoždění v instalaci menších úseků kabelu. Dokončení instalace kabelu a testování systému se očekávalo v druhém pololetí roku 2019. Ihned poté (na konci roku 2019) by měl být zahájen komerční provoz. Součástí projektu COBRAcable je studie, jež má určit a popsat důležité koncepční aspekty, které bude třeba zohlednit, aby bylo vysokonapěťové stejnosměrné propojení COBRAcable připraveno na budoucí provoz v rámci víceterminálové soustavy. V souvislosti s tímto úkolem byly předloženy nové dokumenty.

3. ZACHYCOVÁNÍ A UKLÁDÁNÍ CO_2

Daný podprogram EEPR obnášel šest projektů a podporu ve výši 1 miliardy EUR. Cílem bylo demonstrování úplného procesu zachycování, přepravy a ukládání CO_2.

Dokončen byl jeden projekt (Compostilla ve Španělsku), díky němuž vznikla fungující pilotní zařízení pro zachycování, přepravu a ukládání CO_2. Čtyři projekty byly předčasně ukončeny, neboť jejich iniciátoři se rozhodli, že investici neskuteční, a jeden projekt byl zastaven bez dokončení. Na tyto projekty bylo vyplaceno 387 211 547 EUR (po odečtení inkasních příkazů v celkové výši 48 660 666,85 EUR).

III. EVROPSKÝ FOND PRO ENERGETICKOU ÚČINNOST

V prosinci 2010 bylo z Evropského energetického programu pro hospodářské oživení přiděleno 146,3 milionu EUR na finanční nástroj pro projekty v oblasti udržitelné energetiky[2]. Částka 125 milionů EUR posloužila jako příspěvek EU do Evropského fondu pro energetickou účinnost (EEEF). Ten byl zřízen v červenci 2011 a prostředky v něm dosáhly celkového objemu 265 milionů EUR[3]. Fond byl též podpořen grantovým nástrojem technické pomoci s rozpočtem 20 milionů EUR a s částkou 1,3 milionu EUR na činnosti ke zvýšení informovanosti.

Evropský fond pro energetickou účinnost nabízí individualizované financování (pomocí dluhových i kapitálových nástrojů) projektům v oblasti energetické účinnosti, energie z obnovitelných zdrojů a čisté městské dopravy. Příjemci jsou místní nebo regionální orgány veřejné správy či soukromé subjekty jednající jejich jménem.

1. DOSAVADNÍ POKROK

V roce 2018 se portfolio fondu rozšířilo o tři nové transakce:

— Projekt CIMAC v Portugalsku spočívá v modernizaci stávajících svítidel pouličního osvětlení z převážně vysokotlakých sodíkových výbojek na poslední generaci LED (investice z EEEF ve výši 12,1 milionu EUR, celkový objem projektu ve výši 16,6 milionu EUR). Projekt vychází z nástroje technické pomoci EEEF a jedná se o jednu z nejrozsáhlejších modernizací pouličního osvětlení v Portugalsku, v jejímž rámci EEEF pomohl s vývojem a financováním.

— Projekt Illuminated Cities v Itálii se zaměřuje na portfolio projektů pouličního osvětlení, z nichž mají prospěch hlavně obce malé až střední velikosti (investice z EEEF ve výši 16 milionů EUR, celkový objem projektu ve výši 20 milionů EUR).

— Projekt Smart Hospitals and Universities je dalším projektem v Itálii, který umožňuje realizovat portfolio projektů zaměřených na energetickou účinnost ve zdravotnictví a školství (investice z EEEF ve výši 7 milionů EUR, celkový objem projektu ve výši 22 milionů EUR).

Od jeho zřízení až do 31. prosince 2018 byly v rámci EEEF podepsány smlouvy na 16 projektů v hodnotě 170 milionů EUR, a přestože se nejednalo o maximální možné čerpání, vygeneroval fond konečné investice v odhadované výši 301,5 milionu EUR.

Na základě rámce EEEF pro hodnocení projektů a pro podávání zpráv v souvislosti s ekvivalentem CO_2 a s úsporami primární energie se od konce roku 2016 díky investicím z fondu předešlo vzniku téměř 388 478 tun CO_2 a ušetřilo se 794 124 MWh primární energie[4].

[2] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1233/2010 ze dne 15. prosince 2010, kterým se mění nařízení (ES) č. 663/2009 o zavedení programu na podporu hospodářského oživení prostřednictvím finanční pomoci Společenství pro projekty v oblasti energetiky.

[3] Investice Evropské komise byly doplněny o investice Evropské investiční banky (75 milionů EUR), banky Cassa Depositi e Prestiti SpA (60 milionů EUR) a investičního správce Deutsche Bank (5 milionů EUR).

[4] Prezentované kumulativní úspory primární energie zohledňují pouze technologie v oblasti energetické účinnosti a čisté městské dopravy; zahrnují výpočty od finanční uzávěrky do splatnosti úvěru; u projektů ve výstavbě a u projektů, které jsou méně než rok v provozu, jsou výpočty provedeny na základě odhadů a u projektů, které jsou v provozu více než rok, na základě skutečných údajů. Úspory jsou uvedeny za celkový objem projektových investic (tj. za investice z fondu EEEF i za investice z jiných zdrojů).

2. Nástroj technické pomoci EEEF

V listopadu 2016 byl v rámci Evropského fondu pro energetickou účinnost zaveden nový nástroj technické pomoci. Na základě nástroje Evropské komise pro technickou pomoc (spravovaného fondem EEEF) zřídil fond nový nástroj, který má nabízet podporu ambiciózním veřejným subjektům s komerčně slibnými investičními projekty v oblasti udržitelné energie. Předmětné projekty musí souviset s energetickou účinností, energií z obnovitelných zdrojů v malém měřítku a/nebo iniciativami v odvětví veřejné dopravy. Evropský fond pro energetickou účinnost podporuje příjemce (regiony, městská zastupitelstva, univerzity, veřejné nemocnice a další veřejné subjekty v členských státech EU) tím, že jim k plánovaným investicím nabízí poradenské služby, např. studie proveditelnosti, energetické audity, právní služby či analýzu ekonomické životaschopnosti. Nástroj technické pomoci EEEF získal prostředky z nástroje ELENA (evropská energetická pomoc na místní úrovni) v rámci programu Evropské unie Horizont 2020. K prosinci 2018 již podporoval čtyři příjemce v Itálii, ve Španělsku a v Litvě.

3. Hlavní závěry a výhled

Evropský fond pro energetickou účinnost si postupem času vybudoval solidní pozici a na kontě má množství ziskových investic – za sedm let fungování již podpořil osmnáct vysoce specifických projektů spojených s rozličnými technologiemi v osmi různých členských státech (u dvou z projektů už se dosáhlo návratnosti a výnosy byly znovu investovány do fondu).

IV. CELKOVÝ ZÁVĚR

Evropský energetický program pro hospodářské oživení přináší dobré výsledky. Dokončeno bylo všech dvanáct infrastrukturních projektů v odvětví elektřiny a většina projektů v odvětví zemního plynu. Dva plynárenské projekty ještě probíhají a dokončeny by měly být v letech 2021 a 2022. Realizaci a monitorování projektů důsledně kontrolovala Evropská komise, což u nástroje pomohlo zvýšit účinnost.

Projekty větrné energie na moři se ukázaly být složitější, než se čekalo, ale iniciátorům a stavebním společnostem se podařilo nalézt řešení, která umožňují jejich dokončení – z tohoto důvodu někdy došlo k prodloužení smluv. Za deset let svého trvání přispěl EEPR k získání technických poznatků a pomohl s rozvojem propojovacích technologií pro větrnou energii na moři.

Přestože finanční podpora programu nedostačovala k tomu, aby společnosti přiměla realizovat v komerčním měřítku demonstrační projekty zachycování a ukládání CO_2, má Komise stále za to, že zachycování a ukládání CO_2 je důležité pro dekarbonizaci (jako jediná spolehlivá technologie pro dlouhodobé skladování oxidu uhličitého) pro EU obecně, a pro energeticky a uhlíkově náročná odvětví zvláště.

Evropský fond pro energetickou účinnost investoval do několika projektů na podporu energetické účinnosti a bude dále rozšiřovat své portfolio, nabízet řešení v oblasti financování a generovat zisky pro své podílníky. Fond investuje do nákladově efektivních a zralých projektů v oblasti udržitelné energie, jež mohou přilákat soukromý kapitál, demonstruje obchodní opodstatnění těchto investic a dosahuje důvěryhodných výsledků, čímž také slouží jako vzor pro inovativní finanční nástroje.